Anul XLV. Arad, 18|31 Iulie 1921. Nr. 29.

BISERICA ŞI ŞCOALA

REVISTĂ BISERICEASCĂ, ŞCOLARĂ, LITERARĂ ŞI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an ... 10 Lei.
Pe jumătate de an ... 5 Lei.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraş şi comitat Nr. 268.

Nr. 1773—921.

Anunţ şcolar.

Se aduce la cunoştinţa celor interesaţi, că *petiţiunile de primire* în Institutul nostru teologic din Arad pentru anul şcolar 1921/22 au să *fie inaintate* subscrisului Consistor cel mult până în *2/15 August* 1921, instruite cu:

1. Extras de botez dela oficiul parohial extradat în timpul cel mai recent.

2. Testimoniul şcolar prin care se dovedeşte, că are pregătirea recerută prin regulamentul institutului.

2. Atestat de moralitate dela oficiul parohial, la care aparţine, vidimat de protoprezbiterul tractual.

4. Atestat medical despre starea sanitară şi întregitatea membrelor corporale.

5. Dacă petentul dela absolvirea şcoalelor medii s'ar fi dedicat altei carieri, ori a avut altă ocupaţiune, atunci prin atestat dela oficiul parohial la care aparţine, vidimat şi de concernentul protopop, are să dovedească ocupaţiunea şi timpul petrecut dela ultima frecventaţiune şcolară până la timpul de faţă.

6. Se obsearvă că în anul şcolar 1920/21 clericii seminarului nostru teologic au beneficiat de burse dela stat de câte 1000—1500 şi 2000 lei.

7. Cei ce reflectează la burse să alăture şi atestat de paupertate, respective despre starea materială a lor şi a părinţilor lor.

8. Intreţinerea în seminarul teologic este obligătoare pentru toţi elevii primiţi în teologie.

9. In condiţiunile de intreţinere în seminar sunt următoarele:

a) In numerar 2000 lei (adecă două mii lei) anual, plătibil in două rate semestrale anticipative la cassa consistorială.

b) Pe lângă aceasta taxă în numerar fiecare elev va mai plăti la începutul anului şcolar şi o taxă în alimente şi anume: 1 m/m. făină; 1 m/m. cartofi; 10 klg. unsoare; 10 klg. fasole.

c) La intrare în seminar elevii vor aduce cu sine: 6 cămeşi 6 părechi izmene, 3 cămeşi de noapte, 6 părechi de ciorapi ori obele, haine de pat (saltea cearceafuri, ţol ori plapomă, pernă şi o cuvertură de pat) 3 ştergare, 3 serviete, păhar, cuţit, furculiţă, lingură, o cească, 3 farfurii, pieptene, săpun, perie de dinţi de haine de ghete, ace, aţă, hainele şi imbrăcămintele necesare.

10. Petiţiunile au să fie timbrate legal şi scrise cu mâna proprie.

11. Petenţii se avizează a scrie corect şi legibil locul ubicaţiunii şi poşta ultimă.

Arad, din şed. cons. ca sen. bis. ţinută în 17/30 Iunie 1921.

Ioan I. Papp,
Episcop.

Sinodul eparhial.

Şedinţa V.

(Urmare şi fine.)

Nr. 62. Trecându-se la raportul special al Consistorului în chestia datelor statistice şcolare privitoare la anii şcolari 1918 şi 1919/920, la propunerea comisiunei se enunţă următorul concluz:

1) Cererea, ca Venerabilul Consistor să fie dispenzat de îndatorirea de a întocmi tabloul statistic şcolar pe 1918/1919 şi 1919/1920 nu se poate încuviinţa ci se învită senatul şcolar a complecta tablourile cu datele ce lipsesc şi a le prezenta la proxima sesiune împreună cu acelea ale anului şcolar 1920/921.

2. Se învită totodată Consistorul a lua măsurile cele mai severe, ca astfel de intrelăsări să nu se mai întâmple în viitor, iar organele cari se fac vinovate de negligenţă de a nu prezenta datele la timp să fie tratate în consecinţă.

3. Datele statistice atât gentru trecut cât şi pentru viitor se vor estinde numai asupra şcoalelor aparţinătoare României, rămânând ca acestea să fie însoţite în fiecare an de câte un raport special referitor la soartea şcoalelor noastre din Jugoslavia şi Ungaria. In acelaş timp să fie recercat senatul bisericesc a pregăti deasemenea an de an câte un raport despre starea bisericilor noastre de peste hotare, care împreună cu cele şcolare să fie înaintate guvernului pentru regularea pe cale diplomatică a situaţiei bisericeşti şi culturale a românilor de sub jugul străin.

Nr. 63. Cererea preotului Avram Giurgiu din Bodeşti pentru a i se acorda ajutor din fondul preoţesc sau alte fonduri diecezane.

Se transpune Ven. Consistor pentru competentă rezolvire.

Nr. 64. Rugarea Reuniunei învăţătorilor ort.-români din dieceza Aradului pentru asigurarea salariilor în măsura cu ale acelora de stat în caz de sistare a intregirilor din partea statului.

Se transpune Vener. Consistoriu, ca luând în dreaptă considerare dorinţele juste ale învăţătorilor noştri confesionali să intervină la ministerul instrucţiunii publice ca şi până la definitizarea chestiunei şcoalelor confesionale să ordonanţeze tuturor învăţătorilor confesionali ajutorul de intregire a salariilor conform normelor de salarizare valabile astăzi pentru invăţătorii de stat.

Nr. 65. Deputatul dr. Gheorghe Ciuhandu cu alţi nouă deputaţi prezintă cererea în scris, ca în temeiul dispoziţiilor cuprinse în § 58 din Regulamentul intern al afacerilor sinodale, chestiunea sulevată sub titlul de statificarea scoalelor confesionale, să fie avizată la Măritul congres naţional bisericesc, singurul for chemat a se pronunţa în meritul sau fondul acestei chestiuni, în calitatea sa de suprem organ legislativ în biserica noastră.

Cererea se primeşte şi se învită Consistorul a transpune afacerea Măritului Congres naţional bisericesc spre competentă rezolvire.

Nr. 66. Pentru autenticarea protocolului acestei şedinţe

se designează biroul şi deputaţii cu sediul în Arad.

Terminate fiind agendele prezentei sesiuni, P. S. Sa D-nul Episcop-preşedinte, mulţumeşte lui Dumnezeu, că ne-a învrednicit a încheia cu bine lucrările avizate la aceasta sesiune şi mulţumind totodată şi deputaţilor pentru promptitudinea cu care s'au prezentat la şedinţele sinodale şi pentru zelul, interesarea cu care au participat, la rezolvirea chestiunilor puse la ordinea zilei implorând darul şi binecuvântarea cerească asupra tuturor domnilor deputaţi şi asupra lucrurilor îndeplinite şi poftindu-le la toţi reîntoarcere cu bine la casele şi familiile lor şi revedere norocoasă la sesiunea proximă, declară sesiunea sinodală din acest an de închisă.

Deputatul dr. Ioan Robu mulţumeşte P. S. Sale d-nului Episcop în numele deputaţilor pentru zelul, pacienţa şi tactul cu care a condus sesiunea încheiată accentuând stăruinţele si rezultatele bune la cari au ajuns afacerile diecezei sub conducerea P. S. Sale şi îi doreşte mult fericiţi ani.

Mihaiu Păcăţianu,
notarul şedinţei.

Acest protocol s'a cetit şi autenticat în şedinţa comisiunei sinodale de autenticare ţinută în 30 Aprilie (13 Maiu) 1921.

Ioan I. Papp,
preşedinte.

Radu Pancu, *Dr. Teodor Botiş,*
Dr. Ioan Robu, *Traian Vaţianu,*
Iosif Moldovan, *Dr. Cornel Iancu,*
Dr. Gheorghe Ciuhandu.

Cercul religios Mândruloc la Micălaca.

O serbare de rară frumseţe a umplut de bucurie inimile sătenilor noştri din Micalaca în a doua zi de Rusalii. Iniţiativa preoţilor Ioan Ardelean şi Ioan Marşieu pentru ridicarea unui monument în memoria eroilor satului, a dat rezultate laudabile şi am putut vedea cu ochii noştri cum aceşti doui preoţi au aflat calea care duce la inima poporului. Un monument de toată frumseţea, în preţ de opt mii de Lei, împodobeşte astăzi întrarea dela sfânta biserică din Micălaca şi mângâie inimile părinţilor, ale soţilor şi ale orfanilor, că numele scumpilor lor nu sunt date uitării, ci cu litere de aur strălucesc ca mărturii ale supremelor sacrificii.

O contribuţie a şcoalei normale de fete, din Craiova condusă de doamna directoară colonel El. Paşalega şi de 25 de profesoare şi profesori a înălţat inimile credinţioşilor noştri din Micălaca, cari prinzând vestea sosirii lor, cu mic cu mare au ieşit întru întâmpinarea lor.

La orele 8 şi 45 minute toţi preoţii cercului, în frunte cu preotul Ioncu Ştefănuţ preşedintele despărţământului şi cu toţi învăţătorii sunt în aşteptarea scumpelor noastre surori şi a fraţilor noştri dragi. Trenul electric soseşte şi prima descinde distinsa doamnă directoară El. Paşalega, un spirit de valoare şi de o energie potenţială, apoi profesoarele şi profesorii cu toate elevele, primiţi cu urale şi cu accentele fanfarei militare şi de un plutou de onoare din oroica noastră armată. Ochii lăcrimau de emoţie când triumfale cântări răsunau din pepturile mândrelor noastre surori.

O lume imensă umple sânta biserică din Micălaca, iar la altor slujesc preoţii: Ioncu Ştefănuţ, Constantin Mihulin, Valeriu Felnecan, Ioan Ardelean şi Ioan Marşeu, răspunsurile liturgice le dă corul plugarilor din Micălaca. O pronunţată solemnitate se remarchează prin prezenta corpului ofiţeresc, în frunte cu dl colonel Paşalega, maior Constantin Bugariu, Dr. Gheorghe Ciuhandu, presedintele secţiei eparhiale, a număroasei inteligenţe din Arad şi din toate satele invecinate: Cornel Lazar directorul tipografiei şi librăriei diecezane cu doamna, Virgil Mihulin administratorul spitalului judeţean cu doamna, Vasile Olariu referent consistorial, doamna Hortenzia Mihulin, doamna preoteasă Felnecan din Sâmbăteni şi a mai multor doamne din localitate şi din celelate sate. Satul întreg e în spaţioasa biserică, o imitaţie a catedralei din Arad, semn că toţi sunt pătrunşi de însemnătatea zilei, carea reaminteşte clipe din vieaţa acelora cari atât de aproape erau de inimile lor. Mirezme de tămâie şi de smirnă pătrunde atmosfera şi cucernicile rugăciuni ale preoţilor îmblândesc inimile; evlavie ceteşti din feţele tuturor credincioşilor dornici de un dulce graiu mângâitor.

După priceasnă preotul Ioncu Ştefănuţ suie amvonul şi rosteşte o predică despre însemnătatea serbătoarei, arătând în cuvinte simple, însă de o frumseţe rară a limbei noastre, că ce este Duhul Sânt, cari sunt lucrările Lui şi cari sunt datorinţele creştinului. Predica a fost întreţesută cu o istorisire despre un preot misionar care a propagat evangelia lui Hristos prin pustiile Siriei şi care a imbrăcat hainele ciobanului în credinţa că oile lui vor veni şi după el. O amăgire deplină şi în urmă ciobanul îi esplică că ele nu cunosc glasul străinului şi dacă totuş pleacă vr'o oaie imbolnăvită, aceea se rătaceşte. Alusie la vr'o doauă-trei familii rătăcite în calea credinţii. Predica vostită cu avânt oratoric răsunet au aflat în inimele credincioşilor, cari au subliniat-o prin un „Amin" al lor.

Terminată sfânta liturgie, în sunetele clopotelor ies preoţii şi întreg poporul înaintea monumentului înălţat la intrare. Monumentul e din marmure de coloare niţel galbină cu vâne naturale roşcate, pe un soclu aproape de un metru, de laturi susţinut de două coloane, în mijloc tabla pe care sunt scrise cu litere de aur numele tuturor eroilor, în frunte cu locotenentul Victor Bugariu fiul de mari speranţe la învăţătoriului Savu Bugariu. Am regretat toţi perderea aceasta, pentrucă simpaticul tânăr terminându-şi cu bun succes studiile din chimie la universitatea din capitala acum redusei Ungarii, ocupase încă inainte de răsboiu postul important de inspector industrial în Ungaria de nord, la Caşovia, şi carele în patria noastră acum întregită ar fi putut să aducă mari serviţii şi mari foloase neamului. De asupra tablei ornamente, cari complectează monumentul şi mai d'asupra crucea, simbolul creştinătăţii noastre şi al acelora cari au adus suprema lor jertfă.

Protoiereul Dr. Gheorghe Ciuhandu, înconjurat de clerul din cercul religios, cu tonul său duios sânţeşte apa ş'apoi stropind cu aghiasmă monumentul, fanfară militară în acente de doliu secundează de trei ori sânţirea monumentului. A urmat parastasul pentru eroi, care terminat, preotul Valeriu Felnecan într'o frumoasă cuvântare face istoricul răsboiului, arată cauza, străină de inimile fiilor neamului nostru, pentru care s'a purtat răsboiul de impărăţia dispărută, în cuvinte mişcătoare face apogeul morţilor noştri eroi, cari nu de lacrimi, ci de preamărirea noastă sunt vrednici; eroii nu se plâng, pentrucă ei sunt făuritorii patriei întregite, visată de strămoşii noştri.

Invăţătorul Nicola Cristea din Mândruloc, carele totdeauna a luat parte efectivă la cercurile religioase, a pronunţat o cuvântare de toată frumseţea, purtâduu-ne printre toate mormintele dela toate fronturile, unde zac osămintele fiilor nostri, celea mai viguroase elemente ale neamului nostru, fără vr'un sem dinstictiv, sau fără cruce la căpătâiu. Din oasele şi din trupurile lor zdrobite de şrapnele a răsărit mândra noastră România-Mare şi când simţim — zice oratoul — repulsiunea în contra opresorilor de ieri-alaltăieri, să nu uităm, că însuş fiul lui Dumnezeu Mântuitoriul Hristos, a fost răstignit pe cruce pentr'un ideal: scoaterea omului din robia păcatului strămoşesc şi inălţarea lui la divinitate, ideal pentru careie a pătimit cu suprema jertfă. Şi noi am avut un ideal unirea tuturor fraţilor nostri de nu sânge şi de o lege, dar acest ideal jertfă a cerut şi noi am adus-o cu prisosinţă. Păstraţi memoria eroilor voştri cari au binemeritat de recunoştinţa neamului întreg! — termină zelosul învăţător, vrednic de numele de „învăţător".

Căpitanul, comandantul plutonului, accentuează datorinţa ostaşului mai vârtos în răsboiu, suprema lui virtute militară de a lupta pentru patrie. Eroii acestei patrii şi-au făcut-o în cel mai înalt grad, inaintea cărora plecăm genunchii noştri. Intreg plutonul îngenunchează.

Invitate profesorele şi profesorii dela şcoala normală de fete din Craiova la masa noastră, comună, impreună cu voinicii noştri ofiţeri, s'a servit un prânz modest. Preotul Ioan Marşieu a închinat pentru Rege şi familia regală, după care fanfara militară a intonat imnul regal. Preotul Ioncu Ştefănuţ a toastat pentru eroica armată română, carea a rezistat ca o stâncă de granit şi de a cărei bun simţ naţional s'au sfărmat toate valurile succesive de asalt, conştie de suprema datorie în clipele cele mai hotărâtoare între moarte şi vieaţă.

Invăţătorul Ţabic dela şcoala primară din Micălaca salută pe profesoarele şi profesorii dela şcoala normală de fete din Craiova şi totodată exprimă recunoaştinţă clerului din acest cerc religios pentru felul cum a ştiut se apropie inimile fiilor neamului nostru dela graniţă şi dela malurile Dunării.

Catichetul dela şcoala normală de fete din Craiova spune, că ei ne-au cunoscut numai din carte, dar acum ne văd cu ochii şi în privirile lor ne invălue cu toată dragostea lor românească şi în acestea clipe când sunt copleşiţi de emoţie închină pentru preoţii şi învăţătorii neamului din Transilvania, cari ne-au susţinut intacte limba şi neamul.

Invăţătoriul Nicolae Cristea asigură pe scumpii noştri oaspeţi, că largi au găsit inimile noastre cari palpită emoţionate nu numai pentru înrudirea sufletească, ci mai vârtos că sentimente de recunoştinţă stârnesc admiraţia noastră pentru urmaşii eroilor din vechiul regat, cari au venit să imbrăţoşeze pre fraţii desrobiţi.

Căpitanul ca reprezentant al armatei, ieşit ca elev din şcoala militară, azi bărbat în anii cei mai frumoşi ai tinereţei, aminteşte clipe duioase din răsboiu, în care neamul nostru şi-a vârsat sângele în abundenţă pentru măreţul ideal care este unirea noastră sufletească. Inchină pentru aceasta unire.

Protoiereul Dr. Gheorghe Ciuhandu cu multă bucurie constata solidaritatea învăţătorilor din acest cerc, cari toţi sunt pătrunşi de inalta chemare ce au pentru ridicarea şi luminarea fii lor acestui neam; nu vede nici o deosebire între învăţătorii dela şcoalele noastre confesionale şi dela celea primare naţionale, identică fiind misiunea tuturor. Inchină pentru preoţii şi învăţătorii din acest cerc religios.

Preotul Ioncu Ştefănuţ vrea să se achite de o plănită datorie când închină pentru doamna directoară El. Paşalega, carea înţelegând rolul determinant ce-l are femeia română, s'a decis la eroica hotărâre de-a contribui la unirea sufletească, luând lăudabila iniţ ativă pentru cercetarea noastră. Următoare a eroinei dela Jiu, a fecioarei Ecaterina Teodoroin, a noastră Ioane D'arc, c'un vulturesc avânt implineşte stăruinţe patriotice. Inchină pentru simpatica şi distinsa directoară a şcoalei normale de fete din Craiova.

Masa s'a ridicat ş'apoi s'a încins o horă, după care oaspeţii noştri exprimându-şi bucuria că ne-au putut cunoaşte şi că au putut constata că aici au neam viguros stăpâneşte pământul şi ţara, au plecat insoţiţi de noi la trenul electric, din care fluturau batistele până ce trenul o dispărut din ochii nostri.

Amintesc că elevele s'au re'ntors la Arad la oarele doauăsptezece şi ceva cu tren separat, că erau aşteptate cu prânzul la şcoala normală de fete.

In orele p. m. vrednicul învăţător Avram Nini a dat o şezătoare cu şcolarii şi şcolăriţele sale, obţinând un rezultat moral şi material imbucurător.

Aşa s'a terminat aceasta frumoasă serbare, care neştearsă remâne din inimele poporului şi din ale noastre deopotrivă. Un curent sănătos se porneşte în aceasta parohie nu numai pentru întărirea dreptei noastre credinţe, dar o legitimă mândrie naţională şi patriolice sentimente încălzesc inimile şi pepturile tuturor fiilor acestui popor, în urma prestaţiilor slujitorilor altarelor noastre, secundaţi de vrednicii noştri învăţători. *Raportor.*

Hirotoniri. P. S. Sa părintele nostru episcop *Ioan* a binevoit a hirotoni întru presbiteri pe absolventul de teologie Ştefan R. *Lungu*, ales de paroh în Şilindia şi pe Vasilie *Popa* instituit de administrator pentru parohia Soroşag.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Vieaţa internă şi organizaţia institutului teologic din Arad

de Dr. T. Botiş.

(Urmare.)

Pe când organizarea institutului ajunge la acest grad de desvoltare şi perfecţionare, în sînul corpului profesoral se întâmplă următoarele schimbări:

Pensionarea profesorului preparandial dr. Atanasie Şandor, întâmplată la sfârşitul anului 1879, aduce cu sine necesitatea de a intregi colegiul profesoral şi a face o nouă arangiare a obiectelor de învăţământ la ambele secţii ale institutului. Consistorul eparchial satisface acestor trebuinţi în cursul anului şcolar viitor 1880—81 şi numi de profesori interimali pe *Ioan Ghibu*, care mai servise în această calitate şi pe *Romul Ciorogariu*, care ca bursier al diecezii îşi completase studiile teologice la universităţile din Leiptzig şi Bonn. Primul să se aplice cu preferinţă la preparandie, iar cel al doilea la teologie. Amândoi fură introduşi în oficiu şi îşi ocupară catedrele la începutul semestrului al doilea din a. şcolar 1880—81, la 3/15 Febr. 1881.

Catihetul Ioan *Russu* conduce afacerile direcţionale ale institutului până la începutul anului şcolar 1881—2, când la cerere fu pus în binemeritatul stat de pensiune, şi pentru bunele şi îndelungatele lui servicii prestate institutului, consistorul i-a votat o pensiune anuală de 500 fl.[1]).

Deşi trecut în starea de pensiune părăseşte definitiv institutul abia în primăvara anului 1882.

La sfârşitul anului şcolar 1880—81 părăsi institutul, fiind ales de asesor-referent în senatul bisericesc al consistorului din Arad şi profesorul Augustin *Aron Hamsea*.[2]) Pentru a se umplea golul, ce se făcu în colegiul profesoral prin pensionarea directorului şi catihetului Ioan Russu şi trecerea profesorului Augustin Hamsea în serviciu administrativ bisericesc se făcură următoarele îngrijiri. Profesorului Vasilie Mangra i-se încredinţează cu începerea anului şcolar 1881—2 înscrierile.[3]) iar dela 1 Martie, în calitate de director substituit, are în mânile sale întreaga conducere a institutului. Catedra vacantă fu îndeplinită prin instituirea de profesor a lui *Atanasie Tuducescu*. Profesorul Vasilie *Mangra*, stă în fruntea institutului până la începutul anului şcolar 1883—4, când fu absolvat dela conducere. Necesitatea acestei schimbări o motivează Consistorul eparhial prin următoarele:

In timpul din urmă s'au observat multe defecte în conducerea institutului. Direcţiunea nu respectează regulamentul şi legile institutului. Faţă de elevi s'a întrodus „o tractare străină," care înstrăinează pe elevi şi părinţii lor dela institut şi astfel împuţânându-se numărul elevilor multe parohii rămân fără preoţi şi şcolile fără învăţători. Deşi regulamentul institutului prescrie ca episcopul diecezan să fie învitat la toate conferinţele profesorale, direcţiunea n'a făcut-o aceasta niciodată. N'a executat nici ordinul[4]) ce l-a dat capul diecezii, în calitate de „director suprem" al institutului, ca continuând praxa din trecut, de sub veteranul director Russu, să nu lase elevii institutului în dumineci şi sărbători fără esortări. Deşi studiul principal în preparandie este motodica, în anul şcolar 1882—3 nu s'a propus de fel, nici nu s'au ţinut prelegeri practice cu elevii în şcoala de aplicaţie, aşa că inspectorul regesc de şcoale a admoniat institutul.[5]) Clasificaţiunile elevilor dela sfârşitul acestui an şcolar prezintă un tablou fără păreche în întreaga ţară. Dintre 76 elevi ai secţiei preparandiale 43, adecă mai mulţi de jumătate au obţinut din studii note nesuficiente. Scuza colegiului profesoral, că acest rezultat provine din insuficienţa pregătirilor anterioare ale elevilor nu stă, pentrucă înşişi profesorii au examinat candidaţii, cari n'au avut pregătirile prescrise şi numai aceia au fost primiţi de elevi, pe cari corpul profesoral i-a declarat de apţi, iar 23 au fost respinşi. Capul diecezii şi membrii „comisiunii anchetare" s'au convins însă, că pricina rezultatului slab zace în faptul, că unii profesori propun studiile prea pe larg, ba unii predau şi materii, cari nu sunt prescrise pentru preparanele, cum e bunăoară Cronologia. Urmarea acestui procedeu e scăderea numărului elevilor şi că din lipsa de candidaţi să sporesc tot mai mult şcolile fără învăţători şi generaţia viitoare a poporului nostru rămâne fără carte, iar statul are motiv a înfiinţa şcoli de ale sale în satele noastre. Se observă un regres şi în privinţa disciplinei şcolare. Intr'un singur an au fost relegaţi şi eliminaţi 12 elevi, dintre cei mai calificaţi şi ce e mai trist unii dintre ei afirmă, că n'au fost de fel ascultaţi la protocol şi nici nu li-s'a aplicat mai nainte pedepse mai uşoare. Incercarea direcţiunii de a motiva şi acest procedeu cu intenţiunea „de a moraliza" nu se poate accepta, pentrucă mijlocul principal al „moralizării" trebuie să fie „esortaţiunea desconsiderată de direcţiune şi bunele exemple din partea profesorilor".

Din aceste şi „alte asemenea motive" şi pentru îndreptarea lucrului Consistorul se află necesitat a concrede — în mod provizor — direcţiunea institutului protopopului *Constantin Gurban*, iar pe profesorul Vasilie Mangra, cu începere dela 1/15 Septemvrie 1883 a-l dispensa dela conducere. Reproabă totodată procedura de până acum a corpului profesoral şi-i îndrumă „la observarea strictă a regulamentului, la tractarea părintească cu elevii, la propunerea studiilor prescrise în mod uşor de înteles, la ţinerea esortaţiunilor religioase în dumineci şi sărbători, la aplicarea mai întâi a gradelor mai uşoare de pedepse şi peste tot la celece privesc regenerarea institutului".[6])

Dar aceasta schimbare şi relaţiunile încordate, ce se observă între superioritatea diecezană şi colegiul profesoral fură pricinuite nu numai prin anumite întrelăsări şi neobservări de dispoziţii regulamentare, ci şi aveau izvorul şi cauza şi în deosebirea de vederi, ce despărţea corpul profesoral de gremiul consistorial. Multe dorinţi şi planuri ale colegiului profesoral, pornite dintr'un avânt tineresc şi o concepţie mai idealistă a lucrurilor, se izbeau nu numai de neajunsurile noastre materiale, ci şi de mentalitatea şi simţul practic al conducerii diecezane. Curentul de nemulţumire, ce începu a se manifesta faţă de superioritatea diecezană avea aderenţi şi propovăduitori şi între profesori şi desbinarea Românilor aradani pe terenul social, politic şi bisericesc creie partide şi în sânul corpului profesoral. „Duhul cel rău al împerecherii" străbătu apoi şi între elevi şi în toată dieceza „care cu ajutorul lui Dumnezeu până şi anii trecuţi a fost scutită de asemenea sămânţă rea."[7])

Deci pentru a mântui situ ţia imposibilă, ce se creia în urma acestor neînţelegeri şi pentru a aduce afacerile şcolare la ogaşul lor normal se făcură încercări cu bărbaţi aşa numiţi „practici", cu protopopul Butenilor *Constantin Gurban*, şi cu parohul din Toracul-mare *Paul Tempea*, dar fără rezultat. Directorul Gurban, căruia Consistorul eparhial îi încredinţă conducerea institutului „în plăcuta speranţă, că se va restabili disciplina şi buna ordine în toate spre înflorirea institutului"[8]) stătu în această calitate numai un an, anul şcolar 1883—4. Fără a putea contribui prin activitatea sa la restabilirea păcii, îndreptarea stărilor de disordine şi îmbunătăţirea disciplinei,[9]) la 4/16 Sept. 1884, fiind ales de deputat în camera ungară — renunţă la postul de director al institutului.[10]) In urma acestei abdicări episcopul diecezan îşi rezervă sieşi conducerea institutului în calitate de „director canonic" al lui, iar catedra, ce deveni vacantă prin depărtarea protopopului Gurban o îndeplineşte cu începerea anului şcolar 1884—5 instituind de profesor şi susuplent al său în afacerile direcţionale pe parohul şi asesorul consistorial *Paul Tempea*.[11])

(Va urmă.)

[1]) Conclusul sinodal eparh. Nr 188—1882 [2]) Concluzul sinodului eparşial Nr. 144—1881. [3]) Act consist. din 1/13 Sept. 1881, Nr. 2010 B. [4]) Nr. 134 Pres. 1882. [5]) Rescriptul inspectorului regesc din 8 August, 1883, Nr. 775 [6]) Actul consist. din 18/30 August 1783, Nr. 2058—1893 [7]) Act consist din 20 Maiu 1884, Nr 1653—1884 [8]) Act consist. din 20 Maiu 1884, Nr. 1653. [9]) Raportul direcţiunii către Consistor Nr. 141—1883—4. [10]) Act. instit. Nr 193 1883—4. [11]) Act consist. din 4 Sept 1884 Nr. 1698. Put. cons prof. din 4 Sept. v. 1884, Nr. 1.

Aducere aminte

despre Episcopia românească apusă a Orăzii-mari.

I.

După o strângere aproape de două veacuri şi jumătate, la anul mântuirii 1921, episcopatul istoric al Orăzii-mari e reactivat.

Cel carele de soartă fu chiemat, ca să înoade şirul întrerupt, e P. S. Sa Roman Ciorogariu.

Acuma câţiva ani, „Revista Teologică" din Sibiiu (a. 1915 pg. 148) vorbind despre trei episcopi vechi ai Orăzii-mari ziceà:

„Dacă se şi rupe cu Petru Hristobor seria episcopilor orădani ortodoxi, învieze, crească şi înflorească încurând seria a II-a".

Prestantă prestaţiune ar fi pentru biserică şi neam, dacă acum cu prilejul inaugurării Sionului părăsit, de pe pământul botezat de Jordanul treimii Crişurilor, s'ar găsi cineva, care să-i reconstruiască duiosul trecut; începând adecă dela Voda Menumorut, cel cu multe neveste, zugrăvind apoi chipul vlădicului român, — carele avea fete scris de mândre; pe una din ele o mântueşte beizadea unguresc din ghiarele sacrilege a călăreţului Cuman, — şi terminând cu ultimul titular, Petru Hristofor — peatra, stânca, conţinătoare, purtătoare de Hristos, — carele dripea unirea Biinşenilor, ca mai târziu să reprime şi pe cea din judeţul Hinedorii!

Cele ce s'au publicat până azi despre trecutul bisericesc al Bihorului, sunt numai crâmpee răzleţe şi combinaţiuni, ca peste tot întreaga noastră istorie mai veche. Norocul, că în privinţa asta, nu stau cu mult mai bine nici popoarele conlocuitoare, deşi dispun de o cultură mai veche, şi de ce n'am spune-o, mult mai solidă.

La Oradea-mare în veacul al XI-lea ar fi fost deja episcop. Acesta este cel mai vechiu episcop românesc despre care pomeneşte Klio!

Fata acestui episcop din puţin era să fie furată de un îndrăzneţ ostaş Cuman. Din braţele vânjosului viteaz, abia de o putu smulge o forţă extraordinară, ca şi de care dispunea numai un titan ce a fost beliducele Ladislau[1]), când cu norocoasa biruinţă din anul 1073, lângă Movila Gorunului, (Cserhalom) din judeţul Dobâcii.[2])

La fapta aceasta eroică, pare să fi fost îndemnat, ori de frumseţea fetei, ori că de prietesugul mare ce-l avea prinţul cu *vlădica tată*. Prinţul Ladislau apoi trebue că ţinea nespus de mult la ţinuta şi prudenţa politică a prietenului arhiereu, căci în coînţelegere cu fratele său Geicsa, (Geiza) trimit pe episcop ca ostatic la regele Solomon,[3]) cu care aveau relaţii politicesti destul de încordate, pentru succesiunea la tron.

După socotinţa istoriografiei ungureşti vechi, vlădica din vorbă a fost de neam român şi de lege ortodoxă orientală; cu timpul apoi şi a transportat domiciliul la Biinş, ori că airea undeva în ţinutul Bihariei,[4]) de vremece beizadea Ladislau, ajungând în curând rege al Ungariei, sub numele de Ladislau cel Sfânt, (1077—1095) crează episcopie latină la Oradea-mare;[5]) eară trufaşii şi puternicii prelaţi ai catolicilor unguri, până târziu în timpurile noastre, nu răbdau creştineşte şi le şi da mâna să facă una ca aceasta, în capitala şi rezidenţiala lor, pe un prelat creştin, carele să nu fie supus iurisdicţiunii lor.

(Va urmă.)

[1]) Legendele îl spun pe sf. Ladislau, craiul unguresc, a fi fost şi foarte frumos şi de un fizic şi putere enormă. — [2]) Ungurul Stephanus *Thuróczy*, Chronicon, p. II. c: XLIX şi LII, de trei ori menţionează de *anonimul* episcop al Orăzii-mari. — [3]) Dr. *Kerékgyártó* Árpád, A milvelődés története Magyarországban Budapest 1880, v I. pg 520. — [4]) Antonius *Gánóczy*, Dissert. hist critica etc Vienae 1777 pg. 7 şi *Balagyánszky* András, Egyházi történetirat, Eperjes, 1846 pg. 301, 488 şi 489. — [5]) Dr. *Balics* Lajos, A rom. kath. egyháztörténet Magyarországban, Budapest 1885 vol. I. pg. 90—1 şi361—5.

Anunţ şcolar.

Anul şcolar 1921/22 la Institutul teologic şi Şcoala normală ort. rom. din Arad *se va începe la 15 Septemvrie n.*

Examenele de corigenţă şi particulare se vor ţinea în 9—10 Septemvrie n., iar *inmatriculările* (înscrierile) din 12—14 Septemvrie n.

Primirile în institutului teologic le face Ven. Consistor.

La *şcoala normală* primirile şi înscrierile le face Direcţiunea institutului

1. In clasa I se primesc băieţi cari au. terminat cel puţin cu succes bun clasa IV primară, şi au vârsta între 12—14 ani.

2. In clasa a II-a băieţi, cari au terminat cel puţin cu susces bun clasa I la altă şcoală normală, la un liceu ori la o şcoală medie, ori cari au terminat cu succes bun 6 clase primare şi n'au trecut de 16 ani.

3. In clasa a III-a băieţi, cari au absolvat cel puţin cu succes bun clasa a II-a la o altă şcoală normală, la un liceu ori la o şcoală civilă şi au vârsta corăspunzătoare clasei a III-a.

4. In clasa a V-a se primesc elevi, cari au terminat cu succes cel puţin bun 4 clase normale, liceale ori civile.

Elevii sunt interni: bursieri semibursieri şi solvenţi. Taxa internatului este 1500 Lei anual şi alimente în natură: 1 m/m. de făină, 1 m/m. cartofi, 10 kg. unsoare şi 10 de fasole ori linte. Pe lângă aceste taxe fiecare elev va plăti cu ocaziunea înscrierii la direcţiunea institutului o taxa de 25 lei pentru medicamente şi o cauţiune de 25 lei pentru stricăciunile ce eventual le-ar face internatului. Taxa de intreţinere în numerar să plăteste la Cassa Ven. Consistor în rate treilunare anticipative, ear dintre alimente făina şi fasolea la inscrieri Direcţiunii institutului.

Intr'o clasă vor beneficia: 15 elevi bursă întreagă de 1500 Lei, 15 cu bursă jumătate de 750 Lei ceialalţi solvenţi.

Primirile se fac pe baza unui examen de concurs. Rugările să se adreseze până la 1 Sept. n. Direcţiunii Şcoalei Normale ort. române din Arad, cu următoarele documente: *a)* act de naştere dela oficiul stării civile; *b)* extras din matricula botezaţilor; *c)* certificat şcolar; *d)* certificat de vaccină. Aspiranţii la burse vor mai înainta: *a)* certificat despre situaţia familiara şi averea părinţilor, şi *b)* o declaraţie iscălită şi de părinţi (ori tutori) în faţa primăriei comunale, în care se obligă a servi ca învăţători cel puţin, atâţia ani, cât au beneficiat de bursă, în caz contrar vor restitui Ven. Consistor cheltuelile făcute cu ei în cursul anilor de studui.

Examenele de concurs se vor ţinea şi 9—10 Septemvrie. Cel admişi sunt obligaţi şă aducă: 6 cămăşi, 6 părechi ismene, 3 cămăşi de noapte, 6 părechi ciorapi, ori obiele, *haine de pat* (saltea, cearşafuri pentru schimb, ţol ori plapomă, pernă şi o cuvertură de pat), 3 stergare, 3 servete, păhar, cuţit, furculiţă, lingură, o cească, 3 farfurii de porţelan, cari rămân proprietatea internatului, peptene, săpun, perie de dinţi, perie de haine şi de ghete, aţă, ace, hainele şi încălţămintea necesară *şi o violină.*

Toţi elevii sunt datori să se provadă pe spesele lor cu manualele şi recvizitele trebuincioase.

Lista manualelor, ce se vor folosi în anul şcolar 1921/22 se află la Librăria diecezană.

Direcţiunea instit. teol. şi a şcoalei normale ort. rom. din Arad.

Concurse.

Nr. 1774—921.

Prin aceasta se publică concurs pentru indeplinirea postului de spiritual la seminarul teologic din Arad.

Beneficiul impreunat cu acest post constă din salarul ce se va fixa pentru alte institute similare, conform cvalificaţiunei şi anilor de serviciu computabili şi cu considerare şi la aceea, că spiritualul are să locuiască în seminar.

Rugările pe concurs sunt a se adresa Consistorului ortodox român în **Arad** în termin de **30 de zile** socotit dela prima publicare a concursului în organul oficial al diecezei.

Dela concurenţi se cere cvalificaţiune de cel puţin pentru parohii de clasa primă şi au să prezinte următoarele documente.

1. Extras de botez din matricula bisericească spre a dovedi, că sunt români de religiunea ortodoxă.

2. Atestat de cvalificaţiunea preoţească pentru parohii de clasa primă.

3. Atestat de serviciu dela autoritatea imediat superioară pentru cazul, că concurentul a funcţionat deja şi până aci la vre un institut de invăţământ ori în altă calitate.

4. Eventuale dovezi despre activitatea literară a concurentului.

5. Autobiografia pe scurt.

Arad, din şed. cons. ca sen. bis., ţinută în 17/30 Iunie 1921.

Ioan I. Papp,
episcop.

—□— 3—3

Pentru deplinirea parohiei vacante de clasa doua din **Tornea** se publică concurs cu termin de **30 zile** computat dela prima publicare în organul oficios „Biserica şi Şcoala".

Emolumentele sunt: 1. Alesului preot i-se pune la dispozitie ca locuinţă edificiul şcoalei confesionale. 2. Sesiunea parohială, constătătoare di $24^{1200}/_{1600}$ jug. jughere catastrale. 3. Birul legal în naturalii. 4. Ştolele legale. 5. Ajutoarele cari la va acorda statul.

Alesul va suporta toate contribuţiile după venitele paroh ale.

Va catehiza elevii ort. români.

Doritorii de reflecta la acest post, — recursele lor adresate comitetului parohial din Tornea, adjustate cu documentele de cvalificaţiune de parohii de clasa a doua, conform concluzului sinodului eparhial 84/910, — au să le ineinteze P. On. Oficiu protopopesc din Arad, în terminul concursual, în care restimp, pe lângă încunoştinţarea prealabilă a protopresbiterului tractual şi dovedirea că întrunesc toate condiţiunile concursului, va avea să se prezinte în s. biserică din loc, spre a-şi arăta desteritatea în rituale şi oratorie. Intrucât reflectanţii vor fi din altă dieceză, vor avea să dovedească că au consimţământul Consistorului a respective al Episcopului diecezan.

Intrucât nu s'-ar afla nici un singur reflectant cu cvalificaţiune de clasa a doua, se vor admite la concurs şi cei cu cvalificaţiune de clasa treia.

Comitetul parohial.

În conţelegere cu: *Traian Vaţian,* m. p. protopop.

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea postului învăţătoresc dela şcoala la confesională ort rom. din **Socodor**, se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica şi Şcoala", pe lângă următorul.

Salar: 1. Salar fundamental în bani gata 600 lei. Intregirea salarului conform legii se va cere dela Stat. 2. Cvartir în natură şi grădină corespunzătoara dela comuna bisericească. 3. Pentru cantorat folosinţă a lor 4 jughere mici pământ sau 200 lei. Beneficiul de 4 jugh. pământ din proprietatea sf. biserici se va da numai până când şcoala va avea caracterul confesional. Pentru încălzitul salei de învăţământ 3 stângini lemne. 4. Pentru scripturistică 20 lei. 5. Famulaţie 150 lei. 6. Spesele de conferinţă dacă va participa 50 lei. 7. Venitele cantorale îndatinate.

Reflectanţii sunt avizaţi a-şi înainta recursele adjustate cu documentele necesare adresate Comitetului parohial din Socodor. — Rev. Domn. protopop Dr. Dimitrie Barbu în Chişineu — iar în cutare Duminecă sau sărbătoare să se prezinte în sf. biserică din Socodor, pentru a-şi arăta desteritatea în cântare şi tipic.

Din şedinţă comitetului parohial din Socodor, ţinuta la 7/20 Iunie 1921.

Petru Marşieu m. p. preot. prez. com. par. *Corneliu Murăsan m. p.* not. com. par.

Inţelegere cu: *Dr. Dimitrie Barbu,* protopop.

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea postului învăţătoresc dela şcoala confesională ort. română a II. din **Socodor**, se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicarea în foaia oficioasă „Biserica şi Şcoala" pe lângă salarul următor:

1. Salar fundamental 600 lei, în bani gata; cvartir în natură cu grădină corespunzătoare dela comuna bisericească. Intregirea salarului se va cere dela stat. 2. Pentru cantorat dela s. biseri că 200 lei. 3. Trei stângeni de lemne pentru încălzirea salei de învăţământ. 4. Scripturistică 25 lei. 5. Famulaţie (curatorat) 150 lei. 6. Spese de conferinţă (dacă va participa) 50 lei. 7. Venitele cantorale indătinate.

Recurenţii sunt avizaţi aşi înainta recursele lor instruite cu documentele de lipsă. adresate Comitetului parohial din Socodor, Prea On. Domn. protopop Dr. Dimitrie Barbu în Chişineu; iar în cutare Duminică sau serbătoare a se prezenta în s. biserică pentru a-şi arăta desteritatea în cele cantorale.

Dat în şedinţa Domitetului parohial din Socodor, ţinută la 21 Iunie (4 Iulie) 1920.

Aurel D. Papp m. p. preşedintele comitetului parohial, *Iosif Ivan* m. p. notar.

In conţelegere cu: *Dr. Dimitrie Barbu,* protopop al tractului Chişineu.

—□— 1 3

Pentru îndeplinirea parohiei **Cuveşdia,** protopresbiteratul Lipovei, devenită vacentă prin decedarea preotului Ioan Suciu, în conformitate cu ordinul Ven. Consistor de sub Nr. 1766/921 se publică de nou concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica şi Şcoala.

Emolumintele: parohiei sunt: 1. Două intravilane parohiale. 2. Una sesie parohială constătătoare din 30 jugere catastrale. 3. Stolele legale. 4. Birul legal. 5. Eventuală întregire dela stat.

Alesul e obligat a solvi toate dările publice după întreg venitul parohial, din care jumătate compete văduvei un an de zile computat dela moartea soţului ei, la 11/24 Octomvrie 1920, pe lângă suportarea sarcinilor în aceeaş proporţiune, şi are să catihizeze la şcoala confesională din loc.

Parohia e de clasa I, deci reflectanţii au să dovedească că poşed asemenea cvalificaţiune.

Se admit şi reflectanţi cu cvalificaţiune de clasa a II (doaua) dacă au 8 clase gimnaziale aceştiea însă numai în acel caz vor fi candidaţi dacă nu se va prezenta nici un reflectant cu cvalificaţiune de clasa I-a.

Recursele adjustate cu documentele prescrise precum şi un atestat despre eventualul serviciu prestat până aci, au să se substerne în terminul concursual la P. On. oficiu protopopesc gr. ort. rom. din Lipova, adresate Comitetului parohial din Cuveşdia.

Reflectanţii sunt obligaţi a se prezenta în vreo Duminecă ori sărbătoare în sf. biserică din Cuveşdia, dar numai după ce vor dovedi protopresbiterului tractual, că au cvalificaţiunea recerută, iar cei din altă dieceză, că au inalta încuviinţare a P. S. Sale Domnului Episcop diecezan, de a putea reflecta la acea parohiă.

Dat din şeeinţa comitetului parohial gr. ort. rom. din Cuveşdia, ţinută la 28 Martie (10 Aprilie) 1921.

Comitetul parohial.

În conţelegere cu protopresbiterul tractul *Fabriciu Manuilă.*

—□— 1—3

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pentru primirea elevilor ort. român în internatul din Beiuş pe 1921 - 1922.

Pentru primirea elevilor în internatul român ortodox din **Beiuş**, pe anul şcolar 1921 - 1922, se publică următorul concurs:

1. Cererile de primire cu taxă, au să fie înaintate, până la 7/20 August a. c. rectorului internatului în Beiuş, iar cererile pentru primire fără taxă să se înainteze Veneratului Consistor român ortodox din, Oradea-mare până la 31. Iulie n. n. c.

2. La cererea de primire să se alăture: Certificatul anului trecut şcolar, atestat de botez, certificat medicat despre starea sanitară a recurentului, şi o declaraţie din partea părinţilor, că cunosc condiţiunile din acest concurs şi se supun lor.

3. Taxa de întreţinere e 130 lei lunar, de elev, şi trebue solvită în rate trei lunare anticipative.

4. Afară de aceasta taxă fiecare elev va solvi la începutul anul şcolar 2 (două) mm. grâu trierat, 30 (treizeci) kgr. fasole albă aleasă, 1 (una) mm. cartofi, 6 (şase) kgr unsoare de porc curată şi 1 (una) ştergură de culină. Unsoare se poate achita şi în două rate, la începutul anului şcolar şi la Ianuarie a. viitor.

5. Pentru bibliotecă şi corespondenţă, la începutul anului, fiecare elev va solvi câte 10 (zece) lei.

6. Elevii, cari nu vor achita taxa scadenţă, nici după 10 zile dela expirarea terminului de selvire, vor părăsi internatul imediat, ce vor fi provocaţi de rectorul internatului, iar cei ce vor părăsi internatul, fără motive plauzibile, în cursul anului şcolar, au să plătească câte 60 (şasezeci) lei, lunar, pentru fiecare lună restanţă din a şcolar.

7. Acei elevi, cari sunt în restanţă cu taxe din anii trecuţi, nu pot fi primiţi pe viitor în internat.

8. Fiecare elev trebuie să aducă cu sine vestmintele necesare hainele de pat cu o saltea pentru paie şi un covor de pat precum şi schimburile în de ajuns, având pe fiecare haină să-şi coasă numele, căci pentru vesmintele, neprovăzute cu numele, rectorul nu ia răspunderea. Toate vesmintele trebue cuprinse într'un inventar, care trebuie adus gata de acasă:

9. Fiecare elev să fie provăzut cu perii de ghete si de haine, cu un pepten rar şi unul des, două farfurii, ceaşcă de lapte cuţit, furculiţă, linguriţă şi lingură şi un păhar de apă. Acestea toate trebuie să fie cuprinse de asemenea în inventar. Tăierele şi ceasca de lapte rămân proprietatea internatului, Acestea trebuie să fie de porţelan.

10. Toţi elevii sunt datori să se provadă, pe spesele lor, cu cărţile şi recvizitele necesare, precum şi cu o carte de rugăciune; deasemenea ei vor solvi taxele de înscriere la liceu şi didactrul.

11. Elevii vor primi în internat: locuinţă, dejun, prânz, cină, spălat, lumină electrică, încălzit, baie, medic, medicamente şi instrucţiune după toate cerinţele pedagogice şi igienice.

12. Elevii cu toţii sunt supuşi regulamentului şi disciplinei internatului şi astfel cei din clasele superioare, fără a putea pretinde vre-o remuneraţiune, sunt datori a instrua pe elevii, cari spre acest scop, li se vor încredinţa, şi pentru resultatul acestora în studii, au toată răspunderea.

13. Pentru primire în internat trebuie să recurgă şi acei, cari au fost în anul trecut în internat, fie solvenţi, fie gratuiţi, ori semigratuiţi cu observarea, că cei ce au fost în anul trecut în internat, nu e lipsă să producă atestat medical, cei ce doresc să fie, iusă primiţi gratuit, ori semigratuit, sunt datori a produce atestat de paupertatea.

14. Neobservarea cutărei condiţii din acest concurs, învoalvă în sine neprimirea respectivului elev în internat.

Oradea-Mare, la 1/14 Iulie 1921.

Consistorul eparhial ortodox.
Roman Ciorogariu episcop.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a parohiei vacante din **Pătîrş** — ppresbiteratul Lipovei, în conformitate cu concluzul Ven. Consistor de sub Nr. 1765/921 se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica şi Şcoala".

Emolumentele împreunate cu parohia sunt:

1) Un intravilan parohiai, 2) una sesiune parohială în estenziunea cuprinsă în foaia catastrală, 3) Stolele legale, 4 Birul legal în naturalii, 5) Eventuala întregire dela stat.

Alesul e îndatorat a solvi toate dările după întreg beneficiul parohial şi a catehiza la şcoala confesională din loc.

Parohia este de clasa a III-a dela reflectanţi se pretinde cvalificaţiune recerută pentru asemenea parohii.

Recursele adjustate cu documentele recerute şi cu atestat despre eventualul serviciu prestat până aci şi adresate Comitetului parohial din Pătîrş au a se subşterne în terminul concursual P. On. Oficiu ppopesc din Lipova, iar reflectanţii pe lângă observarea strictă a celor cuprinse în § 33 din Regulamentul pentru parohii au să se prezinte sub durata terminului concursual în sf. biserică din Petirş în vre-o Duminecă ori sărbătoare spre a-şi arăta desteritatea în cele rituale şi oratorie, dar numai dupăce vor dovedi pprezbiteratului tractual, că posed cvalificaţiunea prescrisă, iar cei din alta dieceză, că au înalta încuviinţare a P. S. Sale D-lui Episcop diecezan de a putea reflecta la acea parohie.

Pătîrş, din şedinţa Comitetului parohial gr.-or.-rom. ţinută la 17/30 Maiu 1921.

Comitetul parohial.

În conţelegere cu *Fabriciu Manuilă*, protopresbiter tractual.

—□— 2—3

Pentru întregirea vacantului post de preot din parohia de clasa a II-a, **Cheches**, din tractul Belinţului, se escrie concurs cu termin de **30 zile**, dela publicare în „Biserica şi Şcoala".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1) O casă a fundaţiunei T. Papp, împreună cu intravilanul, pentru care alesul preot va plăti chirie V. Consistor, după cum se va decide; 2) O sesie de pământ, conform coalei catastrale, parte arător, parte fânaţ; 3) Bir parohial dela fiecare casă 15 litre de grâu; 4) Stolele legale; 5) Eventuala întregire de dotaţie dela stat, care însă parohia nu o garantează. Dela reflectanţi se cere cvalificaţie pentru parohii de clasa a II-a.

Alesul e obligat a caethiza la şcoala noastră confesională fără altă remuneraţie şi a suporta toate dările publice după venitul parohial.

Reflectanţii nainte de a-şi aşterne petiţiile concursuale, adresate comitetului parohial din Cheches, trebue să se prezenteze la protopresbiterul tractual, spre a dovedi că au cvalificaţie pentru parohi de clasa a II-a.

In terminul concursual, sunt îndatoraţi a se prezenta în sf. biserică din Cheches, în vre-o Duminecă, ori sărbătoare, spre a-şi arăta desteritatea în cele rituale şi în oratorie, observând strict cele prescrise în §-ul 33 din Regulamentul pentru parohii.

Intrucât sunt din altă dieceză, nainte de a se prezenta în parohie, trebue să se prezenteze P. S. Domn Episcop dieceza, spre a-i cere voe să reflecteze la această parohie.

Comitetul parohial.

In înţelegere cu mine: *Gherasim Sârbu*, protopresbiter.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea postului de învăţător-cantor la şcoala confes. rom.-ort. din **Şuştrea**, protopopiatul Belinţ, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Biserica şi Şcoala".

Dotaţia: 1) Salar, din cassa culturală, 500 lei; 2) Intregirea salarului şi diferitele ajutoare să cer dela stat, pentru cari comuna bisericească nu garantează; 3) Locuinţă în natură. De repararea internă a locuinţei se va îngriji alesul învăţător; 4) Stolele îndatinate: la înmormântări 5 lei; 5) Scripturistica 10 lei; iar pentru conferenţă, dacă participă, 20 lei.

De curăţirea şi încălzirea şcoalei se îngrijeşte comuna biseric.

Alesul învăţător e obligat să ţină regulat şi şcoala de repetiţie, în caz de lipsă, şi orele de religie şi să instrueze şcolarii în cântările bisericeşti şi naţionale.

Cererile adresate în regulă, cu toate actele pretinse, şi adresate comitetului parohial, sunt a se înainta P. O. Oficiu ppresbiteral din Belinţ; iar concurenţii să se prezenteze într'o Duminecă sau sărbătoare în sf. biserică din Şuştrea spre a-şi arăta desteritatea în tipic şi în cântare.

Comitetul parohial.

In înţelegere cu mine:
Gherasim Sârbu, protopresbiter.

—□— 2—3

Pentru întregirea parohiei devenite vacante (în urma strămutării fostului paroh Petru Mihuţa la Vădas), se publică concurs la parohia **Pleşcuţa**, cu filia Guravăii pprezbiteratul Hălmagiului, judeţul Arad, cu termin de **30 zile** dela prima apariţie a concursului în Biserica şi Şcoala organul of. din Arad.

Emolumontele sunt:

1) Ştolele legale dela botezuri, cununii şi înmormântări; 2) Birul parohial atât din matră cât şi din filie 15 litre de cucuruz sfărmat dela fiecare număr de casă (Pleşcuţa 92, Guravăii 72) în natură adus la casa preotului de credincioşii cootribuenţi, ori la învoiala reciprocă a preotului şi a credincioşilor preţul de piaţă în timpul solvirei acelui bir; 3) Ajutorul de stat conform cvalificaţiei preotului, pentru care însă parohia nu garantează; 4) Casă parohială nu este, alesul va trebui să-şi închirieze una pe spesele sale până la alte dispoziţii.

Alesul va avea să catehizeze fără alta remuneraţie la şcoala primară de stat din loc.

Parohia e de clasa III.

Doritori de a ocupa acest post sunt poftiţi, să-şi subştearnă recursele lor adjustate conform regulamentului p. par. şi adresate comitetului par. din Pleşcuţa, pe calea oficiului protopopesc al Halmagiului, în terminul de sus; totodată să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sărbătoare în bisericile din matră şi filie spre a servi sf. liturghie respective a cuvânta cu prealabila învoire a protoprezbiterului.

Recurenţi din alta dieceză sunt poftiţi să-şi prezenteze legitimaţia dela P. S. Dl Episcop diecezan spre a dovedi că au dreptul de a recurge la parohia din dieceza noastră.

Din şedinţa comitetului par. ţinută la 11 Iulie 1921.

Ioan Pantoş, ss. adm. p. preşedinte. *Constantin Farcaş*, inv. notar. comp. p.

In conţelegere cu: *Cornel Lazar*, ss. pprezb. tract.

—□— 2—3

Nr. 1205/1921.

Consistorul eparhial ortodox din Oradea-mare publică concurs pentru un post de profesor de religiune la şcoalele normale de băieţi şi de fete din **Oradea-mare**, pe lângă următoarele condiţii:

Pot competa numai preoţi sau absolvenţi de teologie cu cvalificaţie preoţească de clasa primă, eventual cu studii teologice superioare.

Vor fi preferiţi acei Dni preoţi cari în vara anului trecut au urmat cursul de pedagogie în Cluj, anume organizat în acest scop.

Alesul va catehiza cel puţin 16 oare la săptămână şi o oră de exortare.

Profesorul de religiune va face parte de drept din corpul didactic al şcoalei normale, având toate drepturile şi datorinţele împreunate cu această calitate.

Salarul puterilor didactice pentru învăţământul religiunei se dă în intregime din partea statului, la fel cu salarul celorlalţi profesori dela şcoala normală cu toate drepturile asigurate pe seama acestora.

Anii de serviciu împliniţi mai nainte în altă funcţiune bisericească, chiar şi înainte de a se preoţi se vor socoti la salar după normale fixate.

Cei ce doresc să fie numiţi la această catedră îşi vor înainta cererile, Consistorului eparhial ortodox din Oradea-mare până la 7/20 August 1921 însoţite de următoarele documente:

1. Autobografia pe scurt cu evidenţiarea anilor de serviciu, care să se socotească la stabilirea salarului. 2. Extras de botez. 3. Testimimoniu de maturitate. 4. Absolutor teologic. 5. Testimoniu de cvalificaţie preoţească. 6. Atestat despre serviciulde până acum.

Documentele se vor înainta în original ori în copie autenticaiă.

Oradea-mare, din şed. cons. a senatului şcolar, ţinută la 22 Iunie (5 Iulie) 1921.

Roman Ciorogariu, s. s. episcop.

—□— 2—3

Pentru întregirea vacantei parohii de cl I. din **Belinţ**, tractul Belinţului se publică concurs cu termin **de 30 zile** dela prima publicare în „Biserica şi Şcoala", pe lângă următoarele.

Emolumente: 1. Uzufructul sesiei parohiale folosită de răposatul preot *Petru Căprar*, în estensiunea de 30 jughere. 2. Stolele legale. 3. Eventuala întregire dela stat, pentru care parohia nu garantează.

Preotul ales va avea să plătească toate dările publice şi ecvivalentul după sesia, ce o

BCU Cluj / Central University Library Cluj

beneficiază si este obligat să catihizeze la şcoalele noastre din loc, fără altă remunerație dela parohie.

Cu toate, că parohia este de clasa primă, totuşi în senzul preagrațiosului rescript consistorial de sub Nr. 1596 din 17/30 Iunie a. c., se admit şi reflectanţi cu cvalificație de clasa *doua*, dacă au 8 cl. gimnaziale, întrucât nu s'ar prezenta concurenţi cu cvalificație de cl. I.

Reflectanţii sunt poftiţi, ca recursele adjustate cu documentele prescrise şi cu atestat despre serviciul de până acum, adresate Comitetului parohial din Belinţ, să le inainteze oficiului protopopesc din Belinţ, judeţul Timiş, având până la terminul regulamentar a se prezenta în sfânta biserică din Belinţ, spre a-şi arăta desteritatea în cele rituale şi oratorie.

Concurenţii din altă dieceză au să dovedească consimţământul Consistorului respective a Prea S. Sale Domnului Episcop diecezan, că pot reflecta la această parohie.

Comitetul parohial.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea postului vacant învăţătoresc dela şcoala conf. gr. or. rom. din **Laz**, să publică concurs cu termin **de 30 zile** dela prima publicare în org. of. „Biserica şi Şcoala".

Salar anual: 1. Din cassa cultuală 100 lei. 2. Pământ învăţătoresc de $16^{1250}/_{1600}$ jug. cat, toate un loc, acător. 3. Naturale: 6 şinice grâu. 6 şinice cucuruz. 4. 12 metri de pădure lemne. din cari 8 m. pentru înv. şi 4 m. pentru şcoală, 5. Conf. 40 lei, script. 25 lei. Locuinţă, 2 odăi, cuină, cămară, grădină, grajd.

Alesul va provedea şi cantoratul fără altă remunerație. La înmormântări va fi dotat conform uzului, 3—4—5 lei.

Comitetul parohial.

In conţelegere cu *F. Roxin*, protopop.

—□— 2—3

Pentru deplinirea parohiei **Zăbalţ**, protopresbiteratul Lipovei. devenită vacantă prin trecerea în statul de deficientă a parohului Ambrosie Popescu, în conformitate cu concluzul veneratului Consistor de sub Nr. 887/921 se publică concurs din nou cu termin de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica şi Şcoala".

Emolumentate împreunate cu parohia sunt: 1. Un întravilan parohial. 2. Una sesiune par, în estenziunea cuprinsă în foaia catastrală, din care 10 jughere e fânaţ. 3. Stolele legale. 4. Birul legal în naturale sau cu preţul curent de piaţă. 5. Eventuala întregire dela stat.

Alesul e îndatorat a solvi toate dările după întreg beneficiul parohial şi a catehiza în şcoala confesională din loc fără altă remunerațiune.

Parohia e de clasa II dela reflectanţi se pretinde deci asemenea cvalificațiune. Se admit însă şi aspiranţi cu cvalificațiune de clasa a III. şi vor fi candidaţi în cazul, că nu se va prezenta nici un reflectant de clasa a II, având reflectanţii a-şi subşterne recursele lor în terminul concursual P. On. Domn. Fabriciu Manuilă protopresbiter tractual gr. or. rom. în Lipova, adjustate cu documentele recerute, precum şi cu atestat despre eventualul serviţiu prestat până aici, iar pe lângă observarea strictă a celor cuprinse în § 33 din Reg. pentru parohii a se prezenta în terminul concursual in vre-o Duminecă ori sărbătoare în sf. biserică din Zăbalţ, spre a-şi arăta desteritatea în cel rituale şi oratorie, dar numai după ce vor dovedi protopresbiterului tractual că poşed cvalificațiunea prescrisă, iar cei din altă dieceză, că au înalta încuviinţare a P. S. Sale Domnului Episcop diecezan, de a putea reflecta la aceea parohie.

Comitetul parohial.

În conţelegere cu: *Fabriciu Manuilă*, protopresbiterul Lipovei.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea postului învăţătorasc devenit vacant dela şcoala II. elem. conf. ort. română din **Fenlac**, protopopiatul Vinga, se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima apariţie în orgauul oficios „Biserica şi Şcoala".

Salariu împreunat cu acest post este:

1. Cvartir în natură cu 2 odăi, bucătărie, cămară, pivniţă şi grădină dela locuinţă.

2. Dela comuna bisericească salar 550 lei, întregirea salarului din vistieria statului.

3. Spese scripturistice 25 lei.

4. Pentru conferinţă 35 lei.

Curăţirea salei de învăţământ şi provederea salei cu lemne de foc cade în sarcina comunei, bisericeşti.

Recurenţii pot fi învăţători şi învăţătorea, cari poşed cvalificaţiunea recerută.

Alesul sau aleasa va fi obligat a provede învăţământul la şcoala II. şi a conduce strana stângă.

Recurenţii sunt poftiţi, ca cererile înzestrate cu documentele de lipsă şi adresate comitetului parohial din Fenlac, să şi le înainteze P. O. Oficiu protopresbiteral în Vinga şi sunt poftiţi a se prezenta în timpul concursului în vre'o Duminecă ori sărbătoare în sf. biserică din Fenlac spre a-şi arăta dexteritatea în cântare şi a face cunoştinţă cu poporul.

Fenlac, dat în şedinţa comitetului parohial din 17/30 Decemvrie 1920.

Comitetul parohial.

În conţelegere cu: *Dr. P. Ţiurca* m. p. protopop.

—□— 3—3

Pentru indeplinirea postului de învăţător vacant dela şcoala confesională ort. română din comuna **Jabăr**, protoprezbiteratul Belinţului, se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica şi Şcoala".

Emolumentele:

1. Locuinţă cu 2 odăi, culină, cămară, grajd, şopru şi grădină de legune, în estenziune de 800□.

2. Bani gata din cassa cultului 700 Lei.

3. Intregirea dotaţiunii dela stat.

4. Diurnă de conferinţă 20 Lei.

5. Diurnă de scripturistică 20 Lei.

6. Dela inmormântări 5 Lei, pe lângă lumină şi mărامă preţuite la 15 Lei.

7. Pentru formarea, instruarea şi conducerea corului vocal 100 Lei, asigurându-i-se şi jumătate din venitul producţiunilor.

8. Alesul este obligat a conduce cantoratul în s. biserică şi a instrua elevii şcoalei la răspunsurile liturgice pe lângă un onorar de 500 Lei, în conformitate cu ord. Prea Ven. Metrop. Nr. 271, ddto 2/15 Septemvrie 1920.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiţi să-şi inainteze cererile de concurs comitetului parohial din Jabăr în terminul fixat pe calea Preo On. oficiu Protoprezbiteral din Belinţ şi în vr'o Duminecă sau sărbătoare să se prezinte în s. biserică, spre a-şi arata desteritatea în cântare şi tipic. Sunt preferiţi cei cu 4 clase de liceu, civile sau reale şi cei apţi de a conduce cor.

Comitetul parohial.

În înţelegerea cu mine: *Gherasim Sârbu*, protopresbiter.

—□— 3—3

Pentru îndeplinirea postului de învăţătoare la a treia şcoală (de fete) ort. rom. din **Tulca** protopresbiteratul Tinca, judeţul Bihor, prin presenta se escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica şi Şcoala", — pe lângă următoarea dotaţiune:

1. Salar fix de 300 Lei, solvit lunar anticipative din cassa bisericei.

2. Cvartir liber cu supraedificate şi cu grădină.

3. Pentru completarea salariului dela stat, se vor întreprinde demersurile necesare oficioase.

Aleasa va fi îndatorată a primi instrucţiunea chaselor conform hotărârei corpului didactic, — dela celea 6 şcoale aflătoare în comune, — aprobată de Veneratul Consistor şi Revizoratul judeţan şi va fi îndatorată în Dumineci şi Sărbători a conduce elevele la sf. Biserică.

Cererile adjustate în regulă şi adressate comitetului parohial, se vor înainta oficiului ppesc în Salonta, iar recurentele au să-se presinte înainte de alegere în parohie.

Din şedinţa comitetului parohial ort. rom. a parohiei Tulca, ţinută la 13/26 junie 1921 — în conţelegere cu s. protopresbiter *Dr. Nicolae Rocsin.*

—□— 3—3

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa I din **Drăgoeşti**, tractul Belinţ, se publică concurs, cu termin **30 zile** dela prima publicare în "Biserica şi Şcoala".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. O sesie parohială, constătătoare din 30 jugăre pământ arător.

2. Intravilanul parohial şi o cânepişte de 400 □.

3. Ştolele legale.

4. Intregire dela stat, pentru care însă comuna bisericească nu garantează.

Alesul preot va suporta toate dările publice după întreg venitul beneficiat; va împlini toate funcţiunile, ce se ţin de parohie; va predica cel puţin odată pe lună şi va catehiza la şcoala confesională din loc fără altă remunerație.

Cu toate-că parohia e de clasa I. conform înaltului rescript consistorial, Nr. 1827 din 17/30 Iunie 1921, se admit şi reflectanţi cu cvalificație de clasa II, dacă au VIII clase gimn., dacă nu sunt de cei cu cvalificaţia clasa I.

Concursele, adjustate conform normelor în vigoare, şi cu atestat despre eventualul serviciu de până acuma, se aştern oficiului protopresbiteral ortodox român din Belinţ, adresate comitetului parohial din Drăgoeşti, pe lângă observarea §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii.

Reflectanţii, în terminul concursual, trebue să se prezenteze, într'o Duminecă ori într'o sărbătoare, în s-biserică din Drăgoeşti, spre a-şi arăta dexteritatea în rituale şi în oratorie.

Concurenţii din altă dieceză, nainte de a se prezenta în parohie, trebue să se prezenteze pprezbiterului tractual, sprea dovedi că au cvalificaţia recerută şi Prea Sfinţitului Domn Episcop diecezan pentru a le da binecuvântarea arhierească.

Comitetul parohial.

În înţelegere cu mine: *Gherasim Sârbu*, protoprezbiteral.

—□— 3—3

Aviz.

Prin aceasta aducem la cunoştinţa on. public, că

Croitoria Diecezană

(Strada Eminescu Nr. 35) şi-a reînceput activitatea.

Primeşte

pentru renovare, transformare, întoarcere: haine civile şi îmbrăcăminte preoţeşti. Confecţionează: haine civile, ornate bisericeşti, prapori, steaguri, epitafe, perdele, măsaie etc. etc. :: :: prompt şi pe lângă preţuri convenabile.

Cu stimă:

Librăria Diecezană, Arad.

Cenzurat: V. DÂRLEA.

Tiparul şi editura tipografiei diecezane greco-orientale române din Arad. Redactor responsabil: **Dr. Teodor Botiş**, profesor.